

Undervisningsbeskrivelse

Termin	Maj-juni 20/21
Institution	Herning HF og VUC
Uddannelse	HF
Fag og niveau	NF C-niveau
Lærer(e)	Pernille Jensen (biologi), Pia Clausen (geografi), Elisabeth Møller Jensen (kemi)
Hold	1a nf

Oversigt over gennemførte undervisningsforløb

Titel 1	Introforløb- naturvidenskabelig metode
Titel 2	Forløb 1: Grundlaget for liv
Titel 3	Projekt 1: Vand og liv
Titel 4	Forløb 2: Mennesker og ressourcer
Titel 5	Projekt 2: Mad til milliarder
Titel 6	Forløb 3: Himmel og hav
Titel 7	Projekt 3: Klimaændringer og havet
Titel 8	Afsluttende skriftligt produkt

Lærebøger:

Kemi:

Isis kemi C, Kim Bruun m.fl., Systime 2010, 3. udgave

Biologi:

Biologi til Tiden, Lone Als Egebo m.fl., Nucleus, 2. udgave, 2008

Biologibogen C hf, Katrine Hulgard og Caroline-Marie Vandt Madsen, Systime, 2021

Opdag Havet, Anne Berendt, WWF Verdensnaturfonden, 2019

Geografi:

Naturgeografiportalen, Jesper Frønde m.fl., Gyldendal, 2. udgave, 2019

Justensen et al, Mennesket og Naturvidenskab, 2015, GO forlag

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Titel 1	Introforløb – naturvidenskabelig metode
Indhold	Ekskursion til Knudmosen som introduktion til naturvidenskab i praksis. Ekskursionsmaterialer, noter Naturvidenskabelig arbejdsmetode, noter, 2 sider Eksperimenter: Kromatografi af klorofyl kemi (J) Undersøgelse af jordprofil geografi (J) Faunaundersøgelse af vandprøver fra sø
Omfang	6 timer
Særlige fokuspunkter	Målinger af abiotiske faktorer, Jordprofil undersøgelse samt udtagelse af jordprøve Ekstraktion og senere kromatografi af klorofyl i græs Teori om naturvidenskabelig arbejdsmetode (hypotese- eksperimentel af- prøvning- konklusion)
Væsentligste arbejds- former	Ekskursion, eksperimentelt arbejde i felten og hjemme

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Titel 2	Forløb 1: Grundlaget for liv
Indhold	<p>Kemi</p> <p>Kernestof: Isis C: 12-15, 20-21, 30-35, 82-86, 91, 97</p> <p>Supplerende stof: Mennesket og naturvidenskaben, Birgit Sandermann Justesen og Asbjørn Petersen, GO-forlag, 2015. side 129-132</p> <p>Eksperimenter: Stoffers blandbarhed (J) Fældningsreaktioner (R) Flammefarver (J over demoforsøg) 3-lagsforsøget (J over demoforsøg)</p> <p>Biologi</p> <p>Kernestof: Biolog til Tiden: s. 14-15, 101-103, 106-107, 141-143, 149-151, 154-156 Biologibogen C hf: Cellemembranen, Osmose</p> <p>Supplerende stof: Biologi til Tiden: s. 7-13 Videoer: Types Of Adaptations, Meiosen, From DNA to protein - 3D</p> <p>Eksperimenter: Mikroskopi af celler (J) Osmose i kartofler (J) Osmose i gær (demo) Bønneeksperiment PTC-smagning (R)</p> <p>Geografi</p> <p>Kernestof: danmark isdaekket geomorfologi og det danske landskab glacialmorfologi og istidslandskaber danmarks-jordbund jordbundstyper i danmark Bæredygtighed</p> <p>Vækst</p> <p>Begrebet bæredygtighed</p> <p>Økologiske fodspor</p> <p>Vand i bevægelse</p> <p>Vandets kredsløb</p> <p>Vandforbrug</p> <p>Vandforurening</p>

	<p>Globale vandressurser under pres</p> <p>Vandkonflikter</p> <p>Mennesket og naturvidenskaben, 2015: side 158-160</p> <p>Geoviden nr. 2 juni 2019 s.4-5</p> <p>Supplerende stof:</p> <p>Introduktion</p> <p>Vandkonflikter i Californien</p> <p>Californiens naturgivne forhold</p> <p>Vandforbrug</p> <p>Eksperimenter:</p> <p>Sigteanalyse (journal)</p> <p>Permeabilitetsforsøg (journal)</p> <p>Inddampning af salt (journal)</p>
Omfang	48 timer
Særlige fokus-punkter	<p>Kemi: Atomets opbygning, molekyler, elektronparbinding, oktetreglen, elektronegativitet, blandbarhed, ionbinding, fældningsreaktioner, gødning og ioner i naturen.</p> <p>Biologi: Celle typer, genetiske grundbegreber, DNA's opbygning og funktion, evolution og naturlig selektion, cellemembranen og membrantransport, kort om gensplejsning, mitose og meiose</p> <p>Geografi: Istider, forskelle i jordtyper (primær i Danmark), Vandets kredsløb, porøsitet, permeabilitet, saltdannelse, salt som ressource, vandkonflikter, grundvand</p>
Væsentligste arbejdsformer	Klasseundervisning, eksperimentelt arbejde, gruppearbejde.

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Titel 3	Projekt 1: Vand og liv
Indhold	Projektarbejde og udarbejdelse af plancher over emnerne: <ol style="list-style-type: none"> 1. Vand i Danmark 2. Salt i Danmark <p>Elever arbejder med figurbanker og links til artikler og hjemmesider om deres emne.</p>
Omfang	6 timer
Særlige fokuspunkter	Projektarbejdsformen, tværfagligt arbejde, fremstilling af en planche, modtage og give konstruktiv kritik. Formidling ved hjælp af et visuelt produkt
Væsentligste arbejdsformer	Projektarbejde

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Titel 4	Forløb 2: Mennesker og ressourcer
Indhold	<p>Kemi</p> <p>Kernestof: Isis C: 40-47, 50-52, 162-164, 166-167 Kemisk mængdeberegning, egne noter, 8 sider (nødundervisning) Kemisk mængdeberegning i opløsninger, egne noter, 5 sider (nødundervisning)</p> <p>Supplerende stof: Kulhydrater, egne noter, 2 sider Fedt og protein, egne noter, 3 sider Video om næringsstoffer: https://www.youtube.com/watch?v=eQ_GL-4LwFk What is a Protein? (from PDB-101)</p> <p>Eksperimenter: Forbrændingsreaktioner (J) Substitution i alkaner (J) video https://www.youtube.com/watch?v=OLBkXrTTaWl https://www.youtube.com/watch?v=o1dpJ7nTo6E Addition i alkener (J) video https://www.youtube.com/watch?v=o1dpJ7nTo6E Organiske stoftyper (R) Natron (R) video Ophedning af natriumhydrogencarbonat, nødundervisning</p> <p>Biologi</p> <p>Kernestof: Biologi til Tiden: s. 22-31, 36-39, 176-181 Videoer: Fordøjelsen en, Metodefilm, del 1: Krydsning, gener og transformation (de første 6 minutter)</p> <p>Supplerende stof: Biologi til Tiden: 31-34, 163-169, 173, 44-45 Biologibogen C hf: Kondition Videoer: Diabetes 1 og 2 - forskelle og ligheder Artikel: https://videnskab.dk/miljo-naturvidenskab/gmo-kan-have-alvorlige-konsekvenser</p> <p>Eksperimenter: Kostanalyse (J) Nedbrydning af stivelse (R)</p> <p>Geografi</p> <p>Kernestof: Bæredygtighed Vækst Global befolkningstilvækst Den demografiske transition befolkningspyramider Erhvervsudvikling og hovederhverv Erhvervsinddeling Lokalisering ændrede-levemaader</p>

	<p>bybegrebet den historiske byudvikling urbane modeller Introduktion Mexico City Historie og geografi Introduktion Mad til flere milliarder The Hidden Hunger Den grønne revolution Under- og fejlernæring udbredt på trods af rigelige mængder føde</p> <p>Supplerende stof: TED talk - Hans Rosling Egen PDF – Hvad er et Uland Byudvikling Demografiske forhold Transport Luftforurening Grønne tage</p> <p>Eksperimenter: Arbejde med demografisk data for udvalgte land (rapport) Albedoforsøg (journal) (virtuelt)</p>
Omfang	65 timer
Særlige fokuspunkter	<p>Kemi: Carbons bindingsforhold, alkaners egenskaber og navngivning, alkeners egenskaber og navngivning, alkoholer og carboxylsyrer (i oversigtsform), substitution, addition, forbrænding. Kulhydrater, fedt og protein i oversigtsform med fokus på hydrolyse og kondensation Molbegrebet, mængdeberegning for rene stoffer og reaktioner, mængdeberegning i opløsninger, titreringsanalyse</p> <p>Biologi: Kost og sundhed - næringsstoffer, energibalance, blodsukkerregulering, livsstilssygdomme (diabetes). Kondition gennemgået virtuelt. Fordøjelsessystemet med fokus på nedbrydning af stivelse. Fødevarerproduktion, respiration og respirationstab, gensplejsning og forædling af afgrøder.</p> <p>Geografi: Demografisk transition, Erhvervsudvikling, I- og Ulande, bæredygtighed, befolkningspyramider, parametre for at vurdere et lands velstand, den grønne revolution, byudvikling, malthus teori</p>
Væsentligste arbejdsformer	<p>Klasseundervisning, individuelt arbejde, skriftligt arbejde, virtuel undervisning. Eksperimentelt arbejde i laboratoriet og som virtuelle videoforsøg under undervisningen. IT: teams til undervisning og kommunikation, videoforsøg</p>

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Titel 5	Projekt 2: Mad til milliarder
Indhold	<p>Projektarbejde over en valgt problemstilling, men produktion af powerpoint og fremlæggelse</p> <p>Emner:</p> <p><u>Problemformulering 1:</u> ”For lidt mad: hvordan sikrer vi at der er mad nok til alle i fremtiden?”</p> <p><u>Problemformulering 2:</u> ”For meget mad: hvordan påvirkes sundheden af billige fødevarer og ensformige kostvaner?”</p> <p>Følgende artikler læses som forberedelse: Hvordan brødføder vi verden. Jette Hagensen og Leif Bach Jørgensen, Columbus, 2016:</p> <p style="padding-left: 40px;">Artikel 1: side 8-11 Artikel 2: side 12-15</p> <p>Eleverne har desuden figurbanker til rådighed</p>
Omfang	6 timer
Særlige fokuspunkter	At træne i tværfaglig formidling af en problemstilling. Mundtlig fremlæggelse via teams (nødundervisning). Evaluering og konstruktiv kritik
Væsentligste arbejdsformer	Projektarbejde, mundtlig fremlæggelse, anvendelse af IT (teams, powerpoint)

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Titel 6	Forløb 3: Himmel og hav
Indhold	<p>Kemi</p> <p>Kernestof: Isis C: 106-109, 112-115, 118-119 (nødundervisning) Redoxreaktioner er udeladt pga. nødundervisning</p> <p>Supplerende stof: CO₂ ligevægten, egne noter 2 sider. (nødundervisning)</p> <p>Eksperimenter: Syre/basetitrering af eddike (J) video eddike titrering (restudy)</p> <p>Biologi</p> <p>Kernestof: Opdag Havet: s. 8-21, 28-32, Biodiversitet og naturforvaltning (inkl. podcast), Videoer: Energistrømme, Eutrofiering</p> <p>Supplerende stof: Opdag Havet: s. 39-44, 60-66,</p> <p>Eksperimenter: Gærforsøg (virtuelt, udført hjemme) (J) Teoretisk fotosyntese- og respirationsforsøg</p> <p>Geografi</p> <p>Kernestof: Klima og vejrns betydning for menneskets livsvilkår Atmosfæren Om atmosfæren Atmosfærens opbygning Udviklingen i den globale temperatur Drivhuset omkring Jorden Måling af CO₂ på Hawaii Kilde til drivhusgasserne lufttryk lufttrykkets variation Cirkulationsmodellen Den intertropiske konvergenszone Globale vindsystem Stigningsregn Monsunregn Monsunsystemet Klima- og plantebælter Klimasystemer og klimazoner Termiske tryk - Sø og landbrise</p>

	<p>Supplerende stof: Stigningsregn (Restudy) Hvordan opstår stigningsregn?</p> <p>Global opvarmning pdf -miljø og sundhed</p> <p>Eksperimenter: Konvektionskammer (journal) (virtuelt) Opvarmning Sand og vand (journal) (virtuelt) Grønlandspumpe (journal) (virtuelt)</p>
Omfang	66 timer
Særlige fokus-punkter	<p>Kemi: Definition af syre, base, syre/baseproces, korresponderende syre-base par, syrers reaktion med vand, pH begrebet, beregning af pH, stærke og svage syrer, titreringsanalyse. CO₂ ligevægten i havet og forsuring.</p> <p>Biologi: Økosystemer (fokus på havet), abiotiske og biotiske faktorer, fødekæder, primærproducenter, tilpasninger til livet i vand, respiration, gæring og fotosyntese, carbons kredsløb, energistrømme (respirationstab) i fødekæder, herunder biomagnifikation. Biodiversitet, forsuring af havet, eutrofiering. Alt virtuelt (nødundervisning). Repetition.</p> <p>Geografi: Klimazoner, vejr og klima, jordens rotation, albedoværdi, strålingsbalance. Frontsystemer, føhnvind, ITK-zonen, Monsun. Globale havstrømme, klimaforandringer på global og lokal skala, drivhuseffekten, kulstofskredsløbet</p>
Væsentligste arbejdsformer	Virtuel undervisning, eksperimentelt arbejde ud fra forsøgsvideoer. IT: teams til undervisning, kommunikation og fremlæggelse, videoforsøg

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Titel 7	Projekt 3: Klimaændringer og havet
Indhold	<p>Fremstilling af synopsis over 1 af følgende 3 mulige emner.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Der udledes meget carbondioxid til atmosfæren fra forbrænding af fossile brændstoffer. Hvordan påvirker dette havenes pH-værdi og hvordan kan dette påvirke havets levende organismer? 2. Havenes vandmasser bliver varmere pga. atmosfærens drivhusgasser. Hvordan påvirker stigende havtemperaturer de globale havstrømme og livet i havet generelt? 3. Hvordan har mennesket bidraget til den øgede mængde af CO₂ i atmosfæren, og hvilke muligheder har vi for at modvirke konsekvenserne af denne gas? <p>Eleverne gennemgår emnerne i en videoaflevering på 8-10 minutter.</p>
Omfang	6 timer (dele af projektføreløbet virtuelt)
Særlige fokus-punkter	Tværfagligt arbejde, planlægning og udførelse af fremlæggelse.
Væsentligste arbejdsformer	Projektarbejde, skriftligt arbejde, mundtlig fremstilling, IT: teams og videoproduktion

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Titel 8	Afsluttende skriftligt produkt
Indhold	<p>Arbejde med at producere synopsis ud fra en af nedenstående problemfelter, hvor eleverne selv skal finde en vinkel at arbejde ud fra:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. At bruge og drikke vand tager du som en selvfølge, men verdens vandressourcer er under pres. Hvordan anvendes vand i dagligdagen og hvordan påvirker forbrug af og adgang til vand levevilkårene for mennesker og andre levende organismer. Hvilke konsekvenser har forskelle i vandressourcer lokalt eller globalt nu eller i fremtiden? 2. Menneskets aktiviteter, som du kender det fra din dagligdag og fra samfundsfunktioner generelt, er med til at ændre indholdet af CO₂ i atmosfæren, og dette har konsekvenser for livet og jordkloden som helhed. Hvilke årsager og konsekvenser er der tale om og hvilke muligheder er der for at påvirke/reducere ændringerne og konsekvenserne deraf? 3. Mange milliarder mennesker skal have mad hver dag. Hvordan kan man sikre at der også i fremtiden kan produceres fødevarer nok, og hvad kan gøres for at reducere fejlnæring på globalt plan. Har fødevarernes kvalitet og pris samt stigende velstand betydning for en god ernæringsstilstand og hvad har du selv af indflydelse her
Omfang	9 timer
Særlige fokus-punkter	Der er særligt fokus på at arbejde med en fællesfaglig problemstilling, samt at formidle det valgte emne i en synopsis, som kan danne grundlag for den fællesfaglige prøve
Væsentligste arbejdsformer	Individuelt arbejde, skriftlighed